

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

36. An valida sit dispensatio à Prælato inferiori, bona fide dispensante in causa non justa; & ideo in tali casu, an tutus sit subditus,, quamvis postea constet causam non fuisse sufficientem? Ex p. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

3. Hoc supposito ad quaestionem propositam negativè respondet Castus Palaus tom. 1. in act. 3. disp. 6. par. 8. §. 2. num. 4. vbi sic ait: Secundò temperant alij, nisi in potestate dispensandi exprimentur nomina eorum, quibus dispensatio est concedenda, nulla facta mentione cognitionis causæ, quia tunc dispensans censetur merus executor, & præsumere debet committentem certiorum esse factum de dispensationis causis, sic relato Felino, Speculatore, Garibay, docet Sanchez num. 6. At licet hoc sit probabile, mihi tamen probabilius apparet teneri cautas dispensationis investigare, quia absolute ipse dispensat. Quòd vero potestatem concedens nullam fecerit mentionem de causarum cognitione, non arguit omittendam esse, cum à iure ipso moveatur dispensans debere causas dispensationis examinare, id meritò Principes debebat supponere. Ita Palaus.

4. Sed opinionem Sanchez tenet nouissimè Merolla tom. 2. disputat. 4. cap. 6. dub. 11. numer. 205. cui ego addo Villalobos in summa tom. 1. tract. 2. diffinit. 41. num. 2. vbi sic ait. Insuper de sta conclusio, que in por la Bula se puede dispensar sin causa: como dice Soto, ni tampoco puede el Legado à latere dispensar sin causa: porque la autoridad que le dan para dispensar, es visio de la conforma à derecho: como dice Sanchez, despues de otros.

5. Hæc de aduertis, que quando el superior comete à su inferior, que dispense con alguno, sin hazer mencion de causa, enonces el inferior ex mero executor y dice presumir, quien le comete la dispensation, conoze la causa antes, y no viene que mereca en esso, como dice Gambara. Ita Ille. Vnde utramque sententiam probabilem esse puto.

RESOL. XXXVI.

An valida sit dispensatio à Prælato inferiori, bona fide dispensante in causa non iusta; & idè in tali casu, an tutus sit subditus, quamvis postea constet causam non fuisse sufficientem? Ex p. 1. r. 10. Ref. 33.

§. 1. Negatiuè respondet Salas de legib. disp. 20. section. 4. num. 35. & alij penes ipsam: quia bona fides non solet acta aliqui nulla reddere: & idè cognita insufficientia causæ non potest quis in foro conscientia huiusmodi dispensatione gaudere.

2. Sed opinio contraria probabilis etiam videtur, quam docet Sanchez de matrim. tom. 3. lib. 8. disput. 17. num. 8. vbi sic asserit: [Non valet dispensatio infertiois in lege superioris, licet sit aliquis causa; si tamen eam illegitimam esse constet: hoc tamen limitatum, nisi prudenter, ac bona fide iudicaret Prælati causam esse iustam; tunc enim credo valere dispensationem, licet verè non fuerit causa sufficiens: quia non est erendum, aliam esse Pontificis intentionem circa suas leges; & Dei circa suas: in quibus permittitur inferiori dispensare.] Quod clarè significat Azorius p. 1. l. 7. c. 29. §. 9. vbi hæc ait: Si Prælati aliquis bona fide lege ieiunij aliquem liberet putans causam esse iustam, relaxatio prodest: quia bona fide facta est. Ita ille. Et idè tutus erit subditus in tali casu, quamvis postea constet, causam non fuisse sufficientem.

RESOL. XXXVII.

An si Prælati bona fide indicauerit causam dispensandam esse iustam, cum reuera non sit, valeat dispensatio? Ex p. 8. r. 3. Ref. 20. Tom. 111.

§. 1. Negatiuè respondet Castus Palaus tom. 1. r. 3. disp. 6. punct. 8. §. 2. num. 5. vbi ita asserit.

Tertiò temperant, nisi bona fide inferior Prælati procedat, existimans adesse causam legitimam, cum tamen non sit. Quia non est credendum aliam esse Pontificis mentem circa suas leges, & Dei circa suas, siquidem hac ratione scriptulis obuiatur, & conscientia securè redduntur, & gesta à Prælati firma permanent: quæ omnia rectè Ecclesiæ gubernationi conducunt. Sic docet Sanchez lib. 8. disputat. illa 17. num. 8. cum Azorio lib. 7. Institut. moralium, cap. 29. quest. 6. contentit Ioannes Sanchez in select. disputat. 54. num. 39. At hæc limitatio mihi non probatur. Tum quia ad rectam gubernationem Ecclesiæ non pertinet firmare dispensationes, sine causâ, seu illas excusare, alias pertinere etiam ad rectam gubernationem, vt quoties dispensandi putarent bona fide nullam sibi dispensationem esse necessariam, validos actus efficerent, nulla adhibita dispensatione, & sic contrahentes bona fide in gradibus prohibitis validè contraherent: quod non est admittendum. Tum quia allegantes superiorum abque legitima causa dispensasse, audiuntur, etiam si superior bona fide procederit; ergo signum est manifestum, bonam fidem dispensantis non firmare dispensationem. Ita Paulus, cui adde Pontium de Matrimonio libro octauo capite 14. numero octauo Bonaciam de legibus, dispensatione prima questione secunda puncto tertio numero octauo.

2. Non desinam tamen adnotare Merollam tom. 2. disputat. 4. cap. 6. dub. 11. num. 209. opinioni Sanchez affirmatiuæ adherere: non est enim humanum in his rebus semper attingere punctum æqualitatis, & idè non est verisimile, Christum, vel Pontificem concessisse hanc potestatem cum tanta limitatione, vt si in re ipsa non attingat veram æqualitatem, inuvalida sit dispensatio. Sufficit ergo, vt secundum regulas prudentiæ humanæ causa iudicetur proportionata: Confirmatur: quia non plus petit Christus Dominus à suo ministro, nisi, vt fideliter, & prudenter dispenset iuxta illud Matth. 24. & Luc. 12. Quis putat esse fidelis seruus & prudens. Imò neque inter homines plus requiritur vt gesta, vel dispensata ab aliquo economo, valida sint. Confirmatur secundò exemplo indulgentiarum; nam licet ad earum valorem, requiratur causa proportionata, seu æqualis effectui Indulgentiæ, vt dicunt magis communiter Doctores: nihilominus hæc æqualitas, seu proportio, non semper sumitur ex re ipsa, sed prout cadit sub prudentem electionem concedentis, id est; consistit in sola quadam prudenti æstimatione morali illius proportionis, quæ seruari debet inter medium, & finem, ita vt illa causa censetur adæquata Indulgentiæ, ad quam obtinendam, vel procurandam, hic, & nunc, pensatis omnibus circumstantiis, concessio talis Indulgentiæ, prudenter existimatur medium proportionatum & conueniens, vt bene probat Suarez tom. 4. in 3. part. disputat. 54. sect. 3. num. 8. & seqq. ergo sicut in dispensatione Indulgentiarum, satis est ad illarum valorem, vt causa sit prudenter existimata æqualis; à fortiori idem dicendum est de aliis dispensationibus, à Prælati Ecclesiæ concessis; hoc enim postulare videtur recta Ecclesiæ gubernatio, vt scriptulis fidelium obuietur. Et ita hanc affirmatiuam sententiam tenet etiam Reginaldus tom. 2. lib. 31. cap. 26. numer. 195. Vnde quando casus acciderit, putò non esse scrupulos iniciendos.

3. Vnde Villalobos tom. 2. r. 2. diffinit. 41. num. 3. ita asserit. Aduerte, que si el Prælado cum buena fe, pensando que ay causa legitima, dispensar, y de hecho

PLAINE
Omnia
NO. III. IV. V
E. III

Sup. hoc
p. 1. r. 3.
disp. 6.
punct. 8.
§. 2.
num. 4.
vbi sic
ait: Secundo
temperant
alij, nisi in
potestate
dispensandi
exprimentur
nomina eorum,
quibus
dispensatio
est
concedenda,
nulla facta
mentione
cognitionis
causæ, quia
tunc
dispensans
censetur
merus
executor,
& præsumere
debet
committentem
certiorum
esse factum
de
dispensationis
causis, sic
relato Felino,
Speculatore,
Garibay,
docet Sanchez
num. 6. At
licet hoc sit
probabile,
mihi tamen
probabilius
apparet
teneri
causas
dispensationis
investigare,
quia absolute
ipse
dispensat. Quòd
vero
potestatem
concedens
nullam
fecerit
mentionem
de
causarum
cognitione,
non arguit
omittendam
esse, cum à
iure ipso
moveatur
dispensans
debere
causas
dispensationis
examinare,
id meritò
Principes
debebat
supponere.
Ita Palaus.